

Yeah rights!

EEN BOEKJE OPEN OVER
KINDERRECHTEN

inhoud

- 3 Wat zijn kinderrechten?
- 5 Je rechten op een rijtje
- 6 Het gaat mis, en dan?
- 7 Alle kinderen zijn gelijk
- 8 De leeftijdsladder
- 10 Interview met Monique
- 12 Zin in school?
- 14 Ze bedoelen het toch goed?
- 15 Werken aan een betere wereld

BIJNA ALLE LANDEN VAN DE WERELD
ZIJN LID VAN DE VERENIGDE NATIES (VN).
BINNEN DE VN HEBBEN LANDEN AFSPRAKEN
GEMAAKT OVER DE RECHTEN VAN KINDEREN.

Wat zijn kinderrechten?

Kinderrechten: rechten voor mensen die nog geen 18 jaar zijn

Weet jij wat je rechten zijn (en wat je mag)? En wat je plichten zijn (en wat je moet)? Wanneer, hoe en waarom mag en moet je iets wel of niet? Je rechten en plichten staan allemaal op papier, in regels en in wetten. Stoppen voor rood licht, toetsen en examens, je eigen mening laten horen, een dak boven je hoofd: over alles is nagedacht. Wel zo prettig, anders wordt het een chaos.

Een verdrag

Alle kinderrechten staan in het Verdrag voor de Rechten van het Kind. Een verdrag is een afspraak tussen landen. Op 20 november 1989 is in New York het Verdrag voor de Rechten van het Kind door de Verenigde Naties goedgekeurd. In dit Verdrag staan 54 artikelen waarin afspraken over de rechten van kinderen en jongeren tot 18 jaar zijn opgeschreven. Het Verdrag gaat eigenlijk over alles waar je mee te maken kan krijgen, vanaf je geboorte tot aan je achttiende verjaardag. Het gaat over school, wonen, gezondheid,

geloof, ouders en vrienden. Maar ook over kindermishandeling, kinderarbeid, kindsoldaten en vluchtelingenkinderen. Het Verdrag voor de Rechten van het Kind geldt voor 193 landen. En ook voor Nederland.

Je rechten

Het Verdrag voor de Rechten van het Kind is ook voor jou belangrijk! Rechten van kinderen gelden namelijk voor alle kinderen in de landen die het eens zijn met het Verdrag. En dus ook voor kinderen en jongeren in Nederland. Nederland heeft de rechten van het kind ook beschreven in eigen wetten en regels. Het is belangrijk dat je weet wat je rechten zijn! Als er iets misgaat, en je rechten worden geschonden, dan moet je weten waar je terecht kunt voor hulp en advies.

En je plichten dan..?

Als je rechten hebt, heb je ook plichten. Bijvoorbeeld: je hebt het recht om je eigen mening te geven. Maar je hebt de plicht om dan niet iemand anders uit te schelden. Want door iemand anders uit te schelden, schend je zijn of haar recht om gerespecteerd te worden. Je hebt het recht om naar school te gaan, maar je bent ook verplicht om naar school te gaan!

recht om te spelen

Je rechten op een rijtje

De rechten uit het Verdrag voor de Rechten van het Kind kun je verdelen in vier groepen. Er zijn twee algemene regels:

Alle kinderen hebben recht op liefde en zorg.

Alle kinderen hebben dezelfde rechten.

Ik-heb-een-mening-rechten

- »» Je hebt recht op je eigen mening
- »» Je mag je eigen geloof hebben
- »» Je mag je eigen vrienden en vriendinnen kiezen
- »» Je hebt recht op informatie die voor jou belangrijk is

Blijf-van-me-af-rechten

- »» Geen enkel kind mag gedwongen worden te werken
- »» Geen enkel kind mag mishandeld worden
- »» Geen enkel kind mag slachtoffer worden van oorlog en geweld
- »» Geen enkel kind mag gedwongen worden tot seks

Zorg-voor-me-rechten

- »» Je hebt recht op genoeg en gezond eten
- »» Je hebt het recht om naar school te gaan
- »» Je hebt recht op gezondheidszorg
- »» Je hebt het recht om te spelen

Ik-heb-extra-zorg-nodig-rechten

Sommige kinderen hebben het moeilijker dan andere. Daarom is afgesproken dat deze kinderen extra aandacht krijgen:

- »» Kinderen met een handicap
- »» Kinderen die geen ouders hebben
- »» Kinderen die gevlucht zijn
- »» Kinderen in problemen met de politie

Wil je meer weten over kinderrechten?
Kijk dan snel op www.kinderrechten.nl

Volgens het Verdrag voor de Rechten van het Kind heb je recht op een eigen mening, recht op een eigen geloof en moet je extra aandacht krijgen als je in de problemen bent geraakt met de politie. Dat is mooi, denk je misschien. Maar komt daar in het echt nou zoveel van terecht?

Het gaat mis, en dan?

Wie beslist er?

Kinderrechter Ellen van Kalveen heeft dagelijks te maken met kinderen en jongeren waarvan het leven (even) niet zo op rolletjes loopt. Zij zegt over haar werk: *“Bij alle beslissingen die rechters nemen over kinderen en jongeren staat het belang van het kind altijd voorop. Dit staat in het Verdrag voor de Rechten van het Kind. Dat is niet altijd makkelijk en verschilt per kind. Een kind van een jaar oud heeft namelijk andere dingen nodig dan een kind van 14 jaar. Ik stel mezelf dan altijd de vraag: Wat heeft een kind nodig om uit te groeien tot een volwassene die zo veel en zo goed mogelijk voor zichzelf kan zorgen?”*

Belang van het kind

Als de kinderrechter een besluit neemt, kijkt hij of zij vooral naar wat goed is voor het kind. De kinderrechter kijkt goed naar de situatie waarin het kind woont en stelt daarom veel vragen aan de kinderen. Op de zitting is vaak veel verdriet, het gaat ook om hele belangrijke dingen. Daarom is het werk van een kinderrechter helemaal niet gemakkelijk!

Fout!

Als je iets fouts hebt gedaan, iets wat volgens de wet verboden is en je wordt door de politie betrappt, dan kan het zijn dat je naar de kinderrechter moet. Dat kan alleen als je tussen de twaalf en achttien jaar bent. De kinderrechter kan je een gevangenisstraf geven, maar ook een leerstraf of een taakstraf. Opsluiten alleen helpt niet, zo leer je niet wat je fout hebt gedaan en hoe het beter kan. Daarom volgen de meeste kinderen die veroordeeld worden door de kinderrechter speciale lessen en trainingen. Daar leren kinderen na te denken over waarom ze de wet hebben overtreden en hoe het slachtoffer zich voelt.

Bij sommige kleine overtredingen hoef je niet voor de kinderrechter te verschijnen. De politie kan je dan doorsturen naar Halt voor een alternatieve straf, zoals het schoonmaken van een park of het wegsprengen van graffiti. Wil je meer informatie? Kijk dan op www.vetverkeerd.nl

tekening: Olivier Heiligers

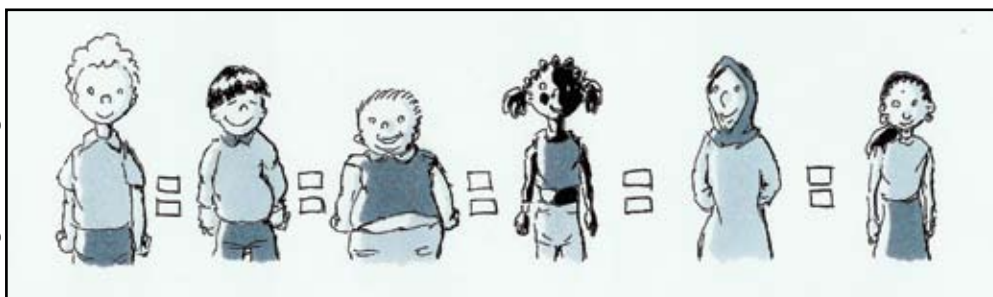

Sabine (nu 17) was 13 toen ze thuis zoveel problemen had dat ze niet meer thuis kon wonen. Zij vindt dat haar altijd goed is uitgelegd wat er ging gebeuren. Ze kwam nooit voor verrassingen te staan. Ook werd altijd haar mening gevraagd. Daarom heeft ze zich gelukkig nooit gepasseerd gevoeld.

ALLE KINDEREN ZIJN GELIJK

Alle kinderen zijn gelijk! Dat is natuurlijk niet zo. Iedereen is anders: blond, donker, kleine neus, grote neus. Noem maar op. Maar wel geldt dat hoe je er ook uit ziet, hoe je ook bent, je moet wel net als ieder ander kind op dezelfde manier behandeld worden. Niemand mag gediscrimineerd worden omdat hij of zij toevallig rood haar, een bruin gezicht, of paarse schoenen heeft. Of omdat hij of zij christen is, of moslim, arm of rijk.

de leeftijds ladder

Hieronder staat de **leeftijds ladder**. Hoe ouder je wordt, hoe meer rechten je krijgt. Iedere keer dat je ouder wordt, krijg je er weer nieuwe rechten bij. Deze ladder geldt voor Nederland.

0 - 4-jarigen

- ★ Je hebt recht op een naam en een nationaliteit.
- ★ Je krijgt bij je geboorte een burgerservicenummer toegewezen.
- ★ Je ouders zijn verplicht om de kosten voor je levensonderhoud en ontwikkeling te betalen.
- ★ Je mag, tot je 4 jaar bent, gratis met het openbaar vervoer reizen.

5-jarigen

- ★ Je bent leerplichtig en moet naar school.

12-jarigen

- ★ Je mag je mening geven als de rechter er aan te pas komt bij problemen thuis.
- ★ Je kunt voor de rechter komen als je de wet overtreedt.
- ★ Je kunt je eigen paspoort aanvragen (als je ouders het goedvinden).
- ★ Je kunt je als donor registreren (als je ouders het goedvinden).

16-jarigen

- ★ Je leerplicht voor vijf dagen in de week loopt af indien je minstens een havo-, vwo- of mbo2-diploma hebt behaald.
- ★ Je mag brommer rijden met een brommercertificaat.
- ★ Je mag een tractor besturen met een tractorcertificaat.
- ★ Je mag gaan oefenen voor gevaarlijke sporten zoals sportvliegen of parachutespringen.
- ★ Je mag een testament maken.
- ★ Je mag zelf beslissen over alle medische behandelingen.
- ★ Je kunt aansprakelijk gesteld worden voor de schade die je aanricht.
- ★ Je kunt een eigen zaak beginnen als je daarvoor toestemming krijgt van de rechter.
- ★ Je kunt je zonder toestemming van je ouders als donor opgeven.
- ★ Je kunt lid worden van een omroepvereniging.
- ★ Je mag trouwen als je zwanger bent en toestemming krijgt van je ouders.
- ★ Je kunt ook de rechter verzoeken je meerderjarig te laten verklaren als je zwanger bent, zodat je voor je eigen kind kunt zorgen en het zelf kunt opvoeden.

- ★ Je kunt zonder toestemming van je ouders een identiteitskaart aanvragen.
- ★ Je hebt recht om te horen wat er medisch met je aan de hand is.
- ★ Je hebt recht om mee te praten over verdere behandeling als je ziek bent.
- ★ Je mag je mening geven bij adoptie (je mag dus nee zeggen als je niet geadopteerd wilt worden).

13-jarigen

- ★ Je mag betaalde klusjes doen buiten schooltijden en een baantje hebben op zaterdag en in de schoolvakanties.
- ★ Je kunt lid worden van de medezeggenschapsraad op school.

14-jarigen

- ★ Je hebt de plicht om je paspoort of Europese Identiteitskaart altijd bij je te dragen en te laten zien als de politie hiernaar vraagt.
- ★ Je kunt aansprakelijk gesteld worden voor de schade die je veroorzaakt, je ouders zijn medeaansprakelijk.

15-jarigen

- ★ Je mag kranten bezorgen, ook vroeg in de morgen.
- ★ Je hebt recht op een minimum bedrag aan loon als je werkt.
- ★ Je kunt een visvergunning aanvragen.

- ★ Je mag een motor- en zelfjacht met een lengte van 7 tot 15 meter besturen. Voor de motorjacht is een vaarbewijs nodig wanneer de boot harder kan dan 20 kilometer per uur en als er beroepsmatig mee wordt gevaren.
- ★ Je mag zelf een arbeidsovereenkomst aangaan.

17-jarigen

- ★ Je kunt alvast je basisstudiebeurs aanvragen (voor als je 18 jaar wordt en gaat studeren).
- ★ Je kunt vijf dagen per week werken als je niet meer naar school gaat, dus minstens een havo-, vwo- of mbo2-diploma hebt behaald.

18-jarigen

- ★ Je bent meerderjarig en volwassen voor de wet.
- ★ Je mag een bankrekening openen zonder toestemming van je ouders.
- ★ Je mag gaan stemmen bij de verkiezingen.
- ★ Je kunt gekozen worden in bijvoorbeeld de gemeenteraad en de Tweede Kamer.
- ★ Je kunt zelf een proces aanspannen en iemand anders kan een proces tegen jou aanspannen.
- ★ Je mag het theorie-examen gaan doen en je rijbewijs gaan halen.
- ★ Je mag ook 's nachts werken.
- ★ Je kunt trouwen zonder toestemming van je ouders.
- ★ Je kunt zelf – als je die nodig hebt – een uitkering aanvragen.
- ★ Je mag alimentatie op je eigen rekening ontvangen.

Monique Boerefijn (16 jaar) zet zich actief in voor kinderrechten. Zij maakt deel uit van een jongerenadviesraad, de **Youth Board**, bij de ontwikkelingsorganisatie Plan Nederland. De jongerenadviesraad is in 2004 opgericht, en geeft jongeren tussen de 13 en 17 jaar de mogelijkheid zich in te zetten voor kinderen wereldwijd.

INTERVIEW

Wat is de Youth Board?

“Nou, eigenlijk zijn we een gezellig groepje jongeren (vooral meiden) met hetzelfde ideaal, namelijk de wereld verbeteren. De Youth Board kan natuurlijk niet de hele wereld verbeteren, maar we zijn ervan overtuigd dat we een steentje bijdragen.”

Wat doen jullie?

“We proberen door middel van acties jongeren in Nederland bewust te maken van kinderrechten, de situatie van kinderen in de wereld, en te laten zien dat ontwikkelings-samenwerking ook hip kan zijn.

Verder proberen we ook invloed uit te oefenen op het beleid van de ontwikkelingsorganisatie, door vergaderingen bij te wonen, maar ook door zelf acties te bedenken. Zo hebben we de actie ‘**Heb je even voor mij**’ gedaan. We hebben jongeren via een film aan minister-president Balkenende laten zeggen wat zij vinden van een aantal dingen in de wereld, bijvoorbeeld van kindsoldaten. En nu zijn we bezig met de actie ‘Fair’, een actie waarbij wij onze eigen éérlijke T-shirts verkopen, mét informatie over eerlijke kleding, bewust kleding kopen etc.”

“Maar we doen nog meer om onze stem te laten horen. We hebben artikelen voor het blad **Kidsweek** geschreven, veel presentaties gegeven, we zijn op de televisie geweest, in regionale kranten en nog veel meer! Ook hebben we veel contact met andere **Youth Boards** in het buitenland, via internet of door elkaar zelfs in levende lijve te zien. Ik ben bijvoorbeeld zelf ook op een internationale conferentie geweest in Brazilië, om met jongeren uit de hele wereld te praten over problemen als geweld, cultuurbehoud, discriminatie en natuur. We proberen samen oplossingen te bedenken en laten als jongeren ook onze stem horen!

Verder zijn we ondertussen een heel hecht clubje geworden, en we zijn supergemotiveerd om de wereld beter te maken voor iedereen!”

Geef je mening!

Het Verdrag voor de Rechten van het Kind zegt dat je moet kunnen meepraten over alles wat voor jou belangrijk is. Mag je bij jou thuis meepraten over wat er gegeten gaat worden, of over de vakantie? Mag je in jouw buurt meepraten over het nieuwste speelveldje? Heb jij op school iets in te brengen? Meepraten betekent je mening geven. Dat wil dus niet zeggen dat je altijd je zin krijgt. Maar je ouders, je onderwijzer of de mensen in je buurt moeten je wel serieus nemen en naar je luisteren.

Waar haal je je recht?

Wil je advies over je rechten of heb je hulp nodig omdat je in de problemen bent geraakt met de politie? Dan kun je gratis terecht bij één van de Kinder- en Jongerenrechtswinkels. Zij helpen je graag én goed. Kijk voor de dichtstbijzijnde vestiging op www.kinderrechten.nl of op de achterpagina van dit boekje.

Zin in school?

Iedereen heeft wel eens geen zin om naar school te gaan. Toch heb je geluk dat je in Nederland naar school kan! In sommige landen gaan kinderen nooit naar school omdat ze moeten werken op soms ongezonde en gevaarlijke plekken. Als je niet naar school kunt gaan, niet leert rekenen, lezen en schrijven, dan heb je daar de rest van je leven last van.

Werkende kinderen

Over de hele wereld verspreid zijn er maar liefst 250 miljoen kinderen onder de 14 jaar die gedwongen worden om te werken. Ze gaan niet naar school maar moeten iedere dag werken. En dat is vaak zwaar, smerig en gevaarlijk werk. Per dag komen er ongeveer 80.000 werkende kinderen bij. Meisjes werken vaker dan jongens.

Ze werken niet alleen buitenhuis als huishoudelijke hulp of in de prostitutie, maar moeten thuis ook nog allerlei klussen doen.

in het gezin moet dan meewerken om geld te verdienen, de kinderen dus ook. Maar kinderarbeid zorgt er ook voor dat mensen arm blijven. Zonder een opleiding kunnen kinderen later geen goed werk krijgen.

Waarom werken kinderen?

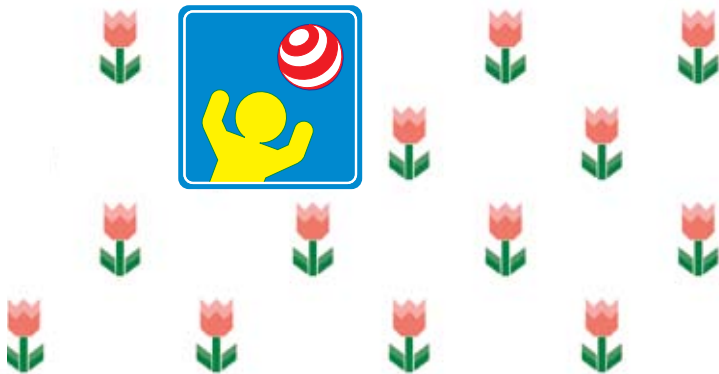
Het bestaan van kinderarbeid komt door vele problemen. Armoede is wel het grootste probleem. In arme landen hebben veel gezinnen zo weinig geld dat ze nauwelijks te eten hebben. Iedereen

Kinderen die niet naar school mogen

Soms zijn er andere redenen voor kinderarbeid. Zo zijn er kinderen die werken omdat ze niet naar school mogen. In sommige landen mogen bijvoorbeeld meisjes of kinderen van bepaalde bevolkingsgroepen niet naar school. Kinderarbeid is een schending van de rechten van het kind. Want kinderarbeid is schadelijk voor de ontwikkeling van een kind.

tekening: Olivier Heiligers

Ze bedoelen het toch goed???

Je hebt dus rechten. Maar omdat je minderjarig bent, heb je toch voor veel dingen toestemming van je ouders nodig. Dat lijkt oneerlijk; jij alle rechten en je ouders alle macht, maar dat is het niet. Je ouders hebben ook plichten. Ze moeten je eten en een dak boven je hoofd geven. Ze moeten gewoon goed voor je zorgen. Daar heb je recht op.

Geen school voor ouders

Er bestaat geen school waar ouders opgeleid worden. Ouders weten ook niet altijd of zij het wel goed doen en soms gaat het ook niet goed. Belangrijk is dat je ouders of verzorgers luisteren naar wat jij wilt. Of dat ze je uitleggen waarom sommige dingen niet mogen, zodat je het begrijpt. Het kan best zijn dat je het niet met elkaar eens bent, als je maar probeert om elkaar te begrijpen.

En wat als?

Een belangrijke regel van het Verdrag voor de Rechten van het Kind is het recht op liefde en zorg. Toch zijn er alleen al in Nederland tussen de 106.000 tot 160.000 kinderen die ernstig worden mishandeld, verwaarloosd of misbruikt. Er zijn instanties die kinderen helpen. Maar dan moeten die instanties wel weten wat er aan de hand is...

Schakel hulp in

Als je zelf in een situatie zit of je kent iemand die wordt mishandeld, verwaarloosd of misbruikt, doe er dan vandaag nog iets aan! Praat met iemand die je vertrouwt of bel of chat met de kindertelefoon (zie www.kindertelefoon.nl). Je kunt gratis bellen tussen 14:00 en 20:00 uur (**0800-0432**), maar ook met je mobiel (0900-0132, dat is niet gratis). Je kunt ook het landelijk meldpunt voor kindermishandeling bellen (0900-123 1230). Zij zullen je verder helpen en altijd vertrouwelijk omgaan met wat je hun vertelt.

Werken aan een betere wereld

“Wat heeft een kind dat dood gaat van de honger aan het recht op spelen?”, zei iemand uit Senegal toen er in de Verenigde Naties gesproken werd over het Verdrag voor de Rechten van het Kind. Tja, daar heeft hij wel gelijk in. Om te leven heb je genoeg en gezond eten en drinken nodig. Een dokter als je ziek bent. Een huis om je te beschermen tegen kou en hitte. Spelen komt later wel. Toch is het recht om te spelen ook belangrijk voor kinderen en jongeren uit arme landen. Van spelen leer je namelijk heel veel. Alle kinderrechten zijn even belangrijk voor alle kinderen, waar ook ter wereld. Om daarvoor te zorgen moeten rijke landen arme landen helpen. Zo geeft Nederland bijvoorbeeld ontwikkelingshulp. Maar ook jij kunt iets doen!

“Ik wil gewoon kinderen in Afrika helpen”

Frederique (11) rijdt op haar racefiets veel geld bij elkaar voor [Unicef Kids United](#). Vorig jaar liet ze zich sponsoren door bedrijven en particulieren voor een Unicef project in Tanzania. Ze fietste een bedrag van 22.000 euro bij elkaar, inclusief het geld dat ze kreeg bij het

winnen van de Barbara Ohmann Prijs. Frederique: “Vorig jaar was geweldig maar dit jaar wil ik het bedrag overtreffen. Ik wil graag heel veel geld bij elkaar fietsen voor Aids kinderen in Mozambique. Ook een project waarvoor hulp keihard nodig is”.

Help ook mee aan een betere wereld!

Er zijn ook andere manieren om kinderen die het moeilijk hebben te helpen. Sommige scholen houden bijvoorbeeld een kerstactie om geld te verzamelen voor een project, of er worden zelfgemaakte spullen of boeken en platen verkocht op markten en festivals. Ook houden scholen een kunstveiling, een sponsorloop of een benefietconcert. Doe inspiratie op en organiseer op jouw school, naschoolse opvang of vereniging een actie om andere kinderen te helpen! Kijk op www.kinderrechten.nl voor ideeën en voor organisaties die je kunnen helpen om een actie op te zetten.

Het kinderrechtencollectief

Informatie over het Verdrag voor de Rechten van het Kind en kinderrechtennieuws.

www.kinderrechten.nl

Ministerie van Justitie

Informatie over wat de regering doet met de rechten van kinderen.

www.overheid.nl/jeugd

www.justitie.nl/onderwerpen/jeugd

Defence for Children International

Informatie over kinderrechten.

www.defenceforchildren.nl

Save the Children

Informatie over kinderrechten in ontwikkelingslanden.

www.savethechildren.nl

Unicef

Informatie over rechten van kinderen in ontwikkelingslanden.

www.unicef.nl

Nationale Jeugdraad

Alle jongerenorganisaties van Nederland bij elkaar.

www.jeugdraad.nl

Stichting Kinderpostzegels Nederland

Kinderen helpen andere kinderen door geld in te zamelen met postzegelsverkoop.

www.kinderpostzegels.nl

Jantje Beton

Komt op voor speelkansen van alle kinderen in Nederland.

www.jantjebeton.nl

Nederlands Jeugdinstituut

Informatie over jeugd en opvoeding.

www.nederlandsjeugdinstituut.nl/16ofzo

Plan Nederland

Zet zich in voor kansarme kinderen en hun families in ruim 40 ontwikkelingslanden.

www.plannederland.nl

Landelijk Meldpunt voor

Kindermishandeling

Dit is het landelijke telefoonnummer van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.

0900-123 1230

Kinder- en Jongerenrechtswinkels

Voor al je vragen op het gebied van recht.

Amsterdam 020-6260067

Den Haag 070-3466325

Leiden 071-5130530

Maastricht 043-3259757

Nijmegen 024-3601733

Noord-Nederland 050-3125040

Rotterdam 010-4120208

www.kinderrechtswinkel.nl

Kindertelefoon

Er is een telefoonnummer speciaal voor kinderen en jongeren die willen praten of iets willen vragen. Je hoeft je naam niet te noemen. **Je kunt elke dag gratis bellen tussen 14 en 20 uur op 0800-0432.** Ook kun je met je mobiel bellen naar het nummer 0900-0132 (is niet gratis). Je kunt ook chatten met de kindertelefoon. Chatten kun je elke dag tussen 14 en 20 uur.

www.kindertelefoon.nl

Yeah Right is gemaakt door het Kinderrechtencollectief met financiële steun van de Nederlandse overheid.
© 2008 Kinderrechtencollectief

Vormgeving: Artwise, Amsterdam
Druk: Stenco, Amsterdam